

[illegible]

النَّع۪يم
“Nihayet o gün nimetlerden elbette sorguya çekileceksiniz.”
(Tekasür, 102/8) ayetiyle hatırlatılmıştır. Tarih boyunca teknolojiye pek çok
önemli gelişme yaşanmıştır. İnsan hayatını doğrudan etkileyen bu gelişmeler, toplumların
değişmesine ve dönüşmesine yol açmıştır. Kişilerin hayatına sirayet eden bu
dönüşüm dinleri ve dinlerin sunuluş biçimlerini de büyük
oranda etkilemiştir. Dijitalleşmeyle birlikte dinlerin yayılma ve anlaşılma biçimleri, geleneksel
dini araştırmaların seyrini de değiştirmiştir. İnternet, dinin/maneviyatın yayılmasında önemli
bir rol oynamıştır. Bu yüzden internetin ve dijitalliğin din üzerinde derin etkileri
olmuştur. Dijitallik nedir? Dijitallik, dijital teknolojiler aracılığıyla yaşamamızın sonucu olarak
ortaya çıkan dünyaya has bir var olma tarzıdır. Geleneksel iletişim araçlarının
yerini alan dijital iletişim, gündelik yaşamın her alanında kullanılır hale gelmiştir. Bireysel,
toplumsal, sosyal, ekonomik, dini yaşantılarımızın ve toplumsal ilişki kurma biçimlerimizin
merkezine oturan yeni bir dijital dünya karşımıza çıkmaktadır. (Kitabın Künyesi:
Bunt, G. (2007). Dijital Çağda İslam: E-Cihad Online Fetvalar ve Siber İslami
Çevreler.İstanbul: Babil Yayınları, 294 s.) Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte,
iletişimin hem yaygınlaştığı hem de her türlü kuraldan sıyrılarak ayağa
düştüğü bir süreci birlikte yaşıyoruz. Dijital ekranlardan evlerimize ve
kalplerimize akanlar karşısında ayağımızın kaymaması ve sürüklenip gitmemek
için bazı kaideleri hatırlamaya hepimiz muhtacız. “Dijital Ortam/Sanal âlem
fıkhi” da denilebilecek bazı başlıklar, internet ortamında da Müslümanca bir
hayatı yaşayabilme konusunda bizlere yol gösterecektir. Eşsiz Sermayemiz:
Ömür Teknoloji, vazgeçilmez gündelik uğraşlarımızdan birisi haline
gelmişken, beraberinde ömür sermayesinin tüketilmesi önündeki
engelleri de ortadan kaldırmıştır. Dijital ortamlarda vakit geçirirken (sosyal medya, youtube,
netflix vb.) zamanın ne büyük bir nimet olduğunu, insanoğlunun geçip giden
hayatına bakarak ibret alması ve zaman israfından vaz geçmesi gerektiğini Allah (c.c.)
zamana yemin ederek zamanın önemine dikkat çekmiştir. (Asr, 103/1) Karşılaştığı
pek çok zorluğa rağmen risalet görevini hakkıyla yerine getiren Peygamberimiz Hz.
Muhammed (s.a.s.) insanoğlunun kendisine verilen ömür sermayesinin kıymetini bilip,
hoyratça harcamaması gerektiğini hatırlatarak şöyle buyurmuştur;
قال رسول
اللَّه صَلّى
اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم:
«نِعْمتانِ
مغبونٌ فيهما
كثير من الناس:
الصحة
والفراغ “İki nimet vardır ki, insanların
çoğu bu nimetleri kullanmakta aldanmıştır: Sıhhat ve boş vakit.”
(Buhârî, Rikak 1. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 1; İbni Mâce, Zühd 15)
 İnsanoğlu sahip olduğu imkanlar ve teknolojik aletler sayesinde önemli bir iş yaptığı
zannıyla seyrettiği videolar zinciriyle, sosyal medyada yapılan faydasız boş ve anlamsız
sohbetlerle, haber kanallarının hepsini dolaşma endişesiyle, ihtiyaç olmadığı halde alışveriş
sitelerinde bin bir çeşit eşya ve malzemeyi görme merakıyla, daha fazla
takipçye sahip olma, çok beğenilme, fazla tıklanma beklentisiyle ve benzeri beyhude

yere geçirdiği zamanı kendisi için kazanç zannedebilir. Halbuki, İnsanın en kıymetli sermayesi olan ömür, geçen her saniye ile beraber tükenen bir hazine gibidir. Bu değerli hazineyi iyi kullanma konusunda ölçülerimiz ve Allah’ın rızasına uygun hassasiyetimiz olmalıdır Hayatımızda, kaybettiğimiz pek çok şeyi telafi edebilir, yeniden mal-mülk ve servet sahibi olabilir, fakat boşa geçirilen zamanı ise asla geri getiremeyiz. Allah Alemlerin Rabbidir.. Sanal Alem de Buna Dahildir.. Gerçek hayattaki helal haram kavramı sanal ortam için de geçerlidir. Gerçek hayatta gayrı meşru olan bir şey sanal ortam için de gayrimeşrudur. Ortamın sanal olması haramı, gayrimeşru ilişkiyi, günahı, müstehcenliği, haram ticareti, aldatmayı, ihtikârı, hırsızlığı, sahteciliği, kumarı helal kılmaz. Kişi sanal ortamda bulunduğu esnada da nefesine, heva ve heveslerine mağlup olmamalı, bu alandaki tuzaklara karşı çok dikkat edilmelidir. Kendini olduğundan farklı göstermek, hakikatin hilafına hareket etmek, yalan ve kötü söz söylemek, küfür ve iftira insanların sakınması gereken şeylerin başında gelir. Öyleyse Müslüman Allah’a gönülden inanan ve O’nun peygamberleri ve kutsal kitapları vasıtasıyla ulaştırdığı değerlere bağlı olan insandır. Yine o, yapıp ettiği her şeyin Allah’ın kontrolünde olduğuna, yaptığı her işin kayda geçirildiğine, hiçbir şey eksiltmeden bir gün karşısına çıkarılacağına ve bunlardan hesaba çekileceğine de inancı tamdır. Nitekim Yüce Allah bu durumu řu ayetleriyle net bir şekilde ortaya koymuştur. َ ُضِعَالْكِتَابُفَتَرَىالْمُجْرِم۪ينَمُشْفِق۪ينَمِمَّاف۪يهِوَيَقُولُونَيَاوَيْلَتَنَامَالِهٰذَاالْكِتَابِلَايُغ.َادِرُصَغ۪يرَةًوَلَاكَب۪يرَةًاِلَّٓااَحْصٰيهَاۚوَوَجَدُوامَاعَمِلُواحَاضِراًۜوَلَايَظْلِمُرَبُّكَاَحَداً۟ “Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürün. ‘Eyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp döküş!’ derler. Onlar bütün

yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.” (Kehf, 18/49.), هٰذَا
كِتَابُنَا
يَنْطِقُ
عَلَيْكُمْ
بِالْحَقِّۜ
اِنَّا
كُنَّا
نَسْتَنْسِخُ
مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ
“İşte kitabımız, size karşı gerçeği söylüyor. Çünkü biz yapmakta olduklarınızı kaydediyorduk.”(Casiye,45/29.) Bundan dolayıdır ki, Müslüman her yerde ve her ortamda Müslümandır. Gerçek dünyada da sanal dünyada da onun Müslüman kimlik bilinci ve sorumlulukları devam etmektedir. Dijital Platform /Sanal Dünya Bir İmtihandır Bugün Müslümanlar olarak sanal dünya ile sınanmakta olduğumuz bir gerçektir. Bu sınavı başarılı bir şekilde geçmenin yolu, يَٓا
اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ
اٰمَنُٓوا
اٰمِنُوا “Ey iman edenler! İman edin…” (Nisa, 4/136.) ayetiyle ifade edildiği gibi imanımızın, şahsiyetimizin ve Müslüman kimliğimizin farkında olmaktır. Bu farkındalık bize helal ve haram sınırlarını hatırlatacak, bu iki bölge arasında mayınlı denilebilecek “şüpheli” bir alanın bulunduğunu öğretecektir. Müslüman irfanı bu şüpheli bölgeden “Allah’a karşı sorumluluk bilinci” olan “takva” ile kendisini kurtarabilecektir. Müstehcenlik Büyük bir Tehlikedir Çıplaklığın teşhir ve teşvik edildiği video klipler, film ve oyunlardaki cinsel içerikli sahneler vb. pek çok şey bu bağlamda örnek verilebilir. Bir şeyin aşırı yaygınlaşması ve normalleşmesi, onun meşru olduğu anlamına gelmemektedir. İsrâ sûresinin 32. âyetinde Cenab-ı Hak, وَلَا
تَقْرَبُوا
الزِّنٰٓى
اِنَّهُ
كَانَ
فَاحِشَةًۜ
وَسَٓاءَ
سَب۪يلاً “ Zinaya yaklaşmayın! Çünkü o hayâsızlıktır, çok kötü bir yoldur.” buyuruyor. Buradaki "yaklaşmayın" emrinden hareketle İslam fıkıh alimleri insanı zinaya götürebilecek her türlü amelin yasak olduğunu ifade etmişlerdir. Müstehcen resim veya görüntülere bakmak da bu kategori içinde mütalaa edilmiştir. Bu sebeple bu tür resim video vb. görüntülere bakmak caiz değildir. Özellikle cinsel tahrikin ve müstehcenliğin önemli bir ticari sektör olduğu ve gençlerin tabiî cinsel eğilimlerinin acımasızca sömürüldüğü ve giderek anormal ve gayrimeşru tatmin yollarının yayılma özelliği gösterdiği internet dünyasında, dijital ve sanal ortamlarda,

gençlerin şehveti; duygularına hakim olmalarının zorluğu inkâr edilemez. Bu nedenle bireylerin ahlaksızlığına, cinsel devrimlerin aşılması neden olacak video, resim, oyun gibi şeyleri yapmak, satmak, almak ve seyretmek caiz değildir. Kur'an-ı Kerim'de hem erkeklerin hem de kadınların harama bakmamaları, edep yerlerini iyice örtüp, iffet ve namuslarını korumaları emredilmektedir. (Nur, 24/30-31). Hz. Peygamber (s.a.s.) de, "İslamın zinası şehvetle bakmaktır" (Buhari, Kader, 9; Müslim, Nikâh, 44) buyurarak harama bakmanın, zinaya girmenin fiillerden olduğu için caiz olmadığını belirtmiştir.

İnsanlar, dünya ve ahiret hayatlarında, Dini ve İlahi değerlere bağlı olarak hareket etmelidir. Değerlerimiz artsa da aklımıza hayalimize gelmeyecek servetlere ve imkanlara kavuşsak da Kur'an'ın ahkâmını, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ahlakını ve edebini kulak arkası yapamayız. İnkâr, küfür, münâfık, münâfıkane ve gâfil, kabir kapısı kapanmıyor. Gençlik gidiyor, ihtiyarlık geliyor. Hastalıklar azalmıyor, artıyor. Öyleyse öyle yaşayalım ve öyle sızalım ki, o sızlarımız ve hallerimiz Allah'ın azabını ve gazabını üzerimize çekmesin. Hem bu dünyada hem de kabirden sonra başlayacak olan ahirlemede ve baki mahkemede bizi utandırmamasın, iki cihanın sâdık, detini elimizden almasın ve bizi ateşlere salmasın. Dini Bilgi Edinirken Dikkat! Dini bilgi edinme ihtiyacı günümüzde geleneksel kaynakların yanı sıra özellikle internetin yaygınlaşmasıyla yeni olarak ifade edilebilecek farklı kaynaklardan karşılanmaktadır. Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencilerinin başta internet kaynakları olmak üzere başvurdukları dini bilgi edinme kaynaklarının neler olduğu dair anket çalışmasının sonucuna göre öğrenciler, dini bilgi edinme sürecinde internet kaynaklarına en yüksek oranda doğrudan Google, Yandex, Yahoo vb. arama motorlarından ulaşmaktadır. Arama motorlarının en çok tıklanan ve reklam veren internet sitelerini üst sıralarda göstermesi, öğrencilerin öncelikli olarak bu sitelere başvurmasına sebebiyet vermektedir. Bu durum doğru ve güvenilir dini bilgi edinmenin önemli engellerden biri olduğuna işaret etmektedir. Nitekim internet ortamını belirleme sürecine sahip olan arama motorlarının işleyişi popülariteyi ve reklamı baz aldığından hatalı, tutarsız ve güvenilir olmayan enformasyon/bilgi kaynaklarının üst sıralarda yer alması sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu anlaşılmıştır. Arama motorları temel yönlendiriciler olarak karşımıza çıksa da Diyanete bağlı resmi dini kuruluşların web siteleri öğrencilerin hem en çok başvurduğu hem de en çok güvendiği internet tabanlı bilgi kaynaklarının başında gelmektedir. (İnternet Üzerinden Dini Bilgi Edinme Süreci Ve Eleştirel Yeterlilikler: Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme, Mustafa Temel, Metin Eken, Hakan Aydın, 2018.)

İnternet üzerinden yayılan zehirli ideolojilerin ve radikal yaklaşımların ya da "din" olarak sunulan safsataların İslam dininin temel referanslarıyla uyuşmadıkları halde muhatap bulabilmesi, toplumsal birliği tehdit ettiği gibi, toplumun din algısını da bozmaktadır. Öyleyse her türlü bilginin paylaşıldığı interaktif/dijital ortamlarda sahih, dini kaynaklar (Kur'an, Sünnet)'in güvenilirliği baki ve nem arz etmektedir. Bilgi sahibi olmadan, üzerinde düşünmeden, yeterli tetkik ve araştırma yapmadan karşılaşılan bilginin doğru olduğu zannıyla onu kanıksamanın ve başkalarıyla paylaşmanın da zihinlerde ne baki tahribata sebep olacağının hatırlanması gerekmektedir. İnternet, dijital ortam, sanal alem araçlarının

önümüze boca ettiği bilgi yığınının ne kadarının doğru olduğu ya da gerçeği yansıttığı tam bir muammadır. Bu durumda bilgiye aç bir birey için diğer bir risk alanı, yanlış bilginin yayılmasına alet olmalıdır. Doğru haberin peşine düşme bilincinin kazanılmaması; يَٓااَيُّهَاالَّذ۪ينَاٰمَنُٓوااِنْجَٓاءَكُمْفَاسِقٌبِنَبَأٍفَتَبَيَّنُٓوااَنْتُص۪يبُواقَوْماًبِجَهَالَةٍفَتُصْبِحُواعَلٰىمَافَعَلْتُمْنَادِم۪ينَ& “Ey iman edenler! Bilmeden birilerine zarar verip de sonra yaptığınıza pişman olmamanız için, yoldan çıkmışın biri size bir haber getirdiğinde doğruluğunu araştırsın.” (Hucurat, 49/6) şeklindeki Kur’ânî emrin ihmal edilmesi, bireysel ve toplumsal açıdan zarar gördüğümüzü ifade etmektedir. Ayetin nüzul sebebi dikkate alındığında hukukta yer alan “telafisi mümkün olmayan bir zarar” ibaresi akla gelmektedir. Öyleyse pişmanlık duyulabilecek neticelerle karşılaşmamak için gelen haberin kaynağının iyi araştırılması elzemdir. Doğruluğu tahkik edilmeyen bilgiye/habere ne güvenmek ne de onu yaymak doğru değildir. Sanal Âlem Ahlakı Düşüncelerini ve davranışlarını ahlâk penceresinden değerlendiren insan, ahlâkî bir varlıktır. Hayata geldiği an, ahlâkî bir yapılanmanın içine doğar. Zaman ve mekân fark etmeksizin her toplumun ahlâkî bir dokusu vardır. Bu doku sosyo-kültürel şartlarla şekillenir. Kültürün en güççliü bileşenlerinden biri olması hasebiyle din, ahlâkın oluşumu ve gelişiminde söz sahibidir Dijital platformlar/ sanal âlem yalanının en yaygın olduğu, akıl almaz sahtekârılıkların işlendiği bir alandır. Bu alana adım atan bilinçsiz kullanıcı, bazen söyleyerek, bazen inanarak, bazen de yayararak yalanın kurbanı olmaktadır. Araştırma bulguları, gençlerin sanal ortamda başkası gibi davranmayı seçtiklerini, kendilerine daha zeki, daha yakışıklı, daha az utangaç kimlikler oluşturduklarını ve kimlik denemelerinin altında yalanın yattığını göstermektedir. (Bkz. Çetin Balkaya, Ayşen-Aykut Ceyhan, “Ergenlerin İnternette Kimlik Denemeleri ve Problemleri İnternet Kullanım Davranışları”, Addicta 1 (2) (Güz 2014): 5-46.) Ayrıca internet bağımlılığı sebebiyle başı derde giren birçok insanın, günü kurtarmak adına yalana başvurduğu da bilinmektedir. Bu durum,

وإيّاكُمْوالْكَذِبَ،فإنَّالكَذِبَالكَذِبَيَهْدِيإلى

الفُجُورِ،
وإنَّ
الفُجُورَ
يَهْدِيإلى
النّارِ،وما
يَزالُ
الرَّجُلُ
يَكْذِبُ
ويَتَحَرّى
الكَذِبَ
حتّى
يُكْتَبَ
عِنْدَاللهِ
كَذّابًا“Yalandan sakının!
Çünkülütülüğü, kütülük de
cehenneme gütürür. Kişi yalan süleyip yalanı araştıra araştıra Allah
katında yalancı olarak yazılır.”(Müslim, Birr ve Sıla, 105.) hadisiyle birlikte
düşünüdüğünde, olayın vahameti daha da net anlaşılmaktadır. Tabii
bu yalanların bir de dedikodu, gıybet ve iftira boyutu vardır. Sanal dünya, dedikodu, laf
ebeliği, hakaret, iftira, süizan gibi ahlâkî olmayan hallerle sıkça karşılaşılan
mayın düşüli bir tarla gibidir. Dolayısıyla ekran kullanıcısı, hem bunların dinen asla tasvip
edilmediğini üğrenmeye, hem de dünya ve âhirette ne gibi kayıplara neden
olduklarını hissetmeye muhtaçtır. Mahremiyet Algısı Helal-haram sınırlarının teknoloji ile
ilişkisi tartışılırken sıkça hatırlanmasını sağlayan bir diğer kavram ise mahremiyettir.
Mahremiyet, sadece mahrem yerlerin ürtülmesine indirgenemeyen, bedenın yanı sıra
bilgi ve mekân mahremiyeti gibi farklı alanları da ilgilendiren çok boyutlu bir kavramdır.
Mahremiyetin bilhassa dijital ortam olan internet ve sosyal medyada sıkça ihlal edildiğine
şahit olmaktayız. Zira bu mecralarda insanların hem kendi üzellerini başkalarına
açmaları, hem de bir başkasının üzeline müdahil olmaları son derece kolay
gerçekleşmektedir. Bu durumda günülü ya da günülüsüz
olması fark etmeksizin mahremiyet bilincini ürseleyen her adım,
Kur’ân’n, وَلَا
تَجَسَّسُواى
“Birbirinizin kusurlarını ve mahremini araştırmayın.”(Hucurât, 49/12.) emri
ile çelişmektedir. Konunun edeb, ahlâk, erdem ve nezaket boyutları da cabasıdır. Her
şeyden ünce internet ortamının mutlak güvenilir olmadığı, kullandığımız
bütün güvenlik tedbirlerinin de alt edilebileceği unutulmamalıdır.
Bütün verilerin kayıt altına alındığını aklımızdan çıkarmayalım. Sosyal medyanın
insanlar için en ünemli üzelliği ’beğenilmek’tir. İslamî
ülçülere aykırı şekilde resim ve video paylaşmak, eşlerin birbirinden habersiz
olarak karşı cinsten kimselerle arkadaşlık kurması her şeyden ünce aile sadakatini
zedelemektedir. Bundan dolayıdır ki, en üz el anlar resim veya video olarak paylaşıyor.
Yemek yerken, gezerken, otururken vs. Bu ve bunun gibi paylaşımlar yaparak İslam dininin
şiddetle yasakladığı mahremiyet olgusu çiğnenerek, aile yapısına dinamit konmuş olunuyor.
Bunun sonucu olarak da sosyal medyanın büyülüdünyası üzlerinde
geliştirilen gayri ahlâkî ilişkiler bir çok yuvanın dağılmasına zemin
hazırlıyor. İnsanlar gürünür olma, gündemde kalma, takip edilme,
popüler olma ve gündemi kaçırmama gibi sosyal medyadan gelen hastalıklara

yakalanınca kendilerine ilişkin her şeyi ölçüsüzce paylaşmakta ve başkalarına ait her şeyi merak etmektedir. Bunun için evlerindeki doğal hallerini, makyaj setlerini, mahrem görüntülerini çekinmeden sosyal medyada servis edenler zaman zaman haram sınırlarını zorlamış olmaktadırlar. Kocasıyla kendi arasında olması gereken aşk ve muhabbete dair konuşma ve ifadeleri sosyal medyadan ilan edenler hem muhabbetin değerini düşürmede, hem samimiyete ve içtenliğe gölge düşürmede ve hem de islam’ın meşruiyet sınırlarını aşmış olmaktadırlar. Kur’ân’ın ziynet olarak ifade ettiği hususları kendilerine mahrem olmayanlara gösterenler, bu âyetin (Nûr, 24/31) hükmüne aykırı davranmış olmaktadırlar. Günümüzde değer yargılarımızın aşındığı ve büyük ölçüde örselendiği açıktır. Kişinin kendi bedenine ait fotoğrafları sorumsuzca ve sınır tanımaksızın paylaşması ve sosyal medya ortamlarını en çok bunun için kullanması bunun göstergesidir. Bedenin başkalarına açılması yasak olan yerlerini ya da en ilgi çeken halini kendi iradesiyle başkalarına açan kimse Allah‟in emir ve yasakları doğrultusunda koruması gereken beden emanetini yine kendi iradesiyle ifşa etmiş olmaktadır. Söz gelimi Instagram‟da paylaşılan bir fotoğraf, bu fotoğrafa alınan beğeniler ve yorumlar kişinin mutluluk sebebi olurken, zarar verdiği mahremiyetinin ne yazık ki farkında olmamaktadır. Dokunulmaz Değerlerin Önemi İslâm âlimleri insanın temel hak ve dokunulmazlıkları dikkate alındığında dinin gayesinin “beş unsuru” korumak olduğunda ittifak etmişlerdir: Can, mal, akıl, ırz ve inanç. Bu beş unsur, yeryüzünün mükerrem varlığı olarak dünyaya gelen her insan için hürmete layık yani “dokunulmaz” olan değerlerdir. Herhangi bir şahıs, varlık, nesne, madde, fikir ya da oluşum insanın bu beş temel değerini kayba uğrattıyor ve zarara sokuyorsa din orada devreye girerek insanı korur ve ona hem korunmasını hem de çevresindekileri korumasını emreder. Dolayısıyla, teknoloji, dijital/sanal ortam kişinin sağlığını tehdit ederek canına (rûhen ve bedenen hasta olmasına), maddi kayba uğramasına sebep olarak malına (elindeki maddi imkanları kaybederek iflas etmesine), düşünme ve idrak etme kabiliyetini sekteye uğratarak aklına(akli melekelerini kaybederek sağlıklı düşünmesine), gayr-i ahlâkîyönelimlerle ırzına (haya ve iffetini yitirmesine), aşırı ve sapkın ideolojilerle inancına (imanının yara alması veya dinden çıkmasına) sebep oluyorsa, dinîaçıdan sorgulanmak zorundadır" Nesillerimiz Bizlere Emanettir Yüce Kitabımız Kur’an’ı Kerim; يَٓااَيُّهَاالَّذ۪ينَاٰمَنُواقُٓوااَنْفُسَكُمْوَاَهْل۪يكُمْنَاراًوَقُودُهَاالنَّاسُوَالْحِجَارَةُعَلَيْهَامَلٰٓئِكَةٌغِلَاظٌشِدَادٌلَا

يَعْصُونَ
اللّٰهَ مَٓا
اَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُو
06;َ مَا
يُؤْمَرُونَ
“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun
başında, acımasız, güçü, Allah’ın kendilerine buyurduğuna karşı
gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır.”(Tahrim, 66/6)
Resûüllah (s.a.s) ise bir hadisi şeriflerinde; ألا
كلُّكم راعٍ،
وكلُّكم
مسؤولٌ عن
رعيَّتِه؛
فالأميرُ
الذي على
الناس راعٍ،
وهو مسؤولٌ عن
رعيتِه،
والرجلُ راعٍ
على أهل
بيتِه، وهو
مسؤولٌ عن
رعيَّتِه،
وعبدُ الرجلِ
وفي طريقٍ::
والخادمُ
راعٍ على مالِ
سيِّدِه، وهو
مسؤولٌ عنه،
والمرأةُ
راعيةٌ في
بيتِ زوجِها،
وهي مسؤولةٌ،
سمعتُ هؤلاءِ
عن النبيِّ
وأحسب
النبيَّ قال::
والرجلُ في
مالِ أبيه،
ألا كلُّكم
راعٍ وكلُّكم
مسؤولٌ عن
رعِيَّتِه “Hepiniz
çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir
çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları
için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan
sorumlusunuz." (Buhari, Nikah, 91) buyurmaktadır. Dijital/Sanal ortam, toplumun farklı yaş

[illegible]

dijital/sanal ortamda da uymamız gereken ve taviz verilmemesi gereken
ölçülerdir. Müslüman için gerçek hayatta kadın erkek
ilişkilerinin nasıl olması gerektiği belirtilmiş ise bu durum sanal ortam için de değişmezdir.
Temel ölçü helal, haram duyarlılığı ile hareket etmek, edep, iffet ve
hayâdan taviz vermemektir. Hazırlayan Abdullah YILMAZ Erenler Vaizi

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)